

Seletuskiri

Ettevõtlusministri määruse “Klastrite arendamise toetamise tingimused ja kord” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesoleva määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu “Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020” (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna “Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus” meetme “TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT + tervis + ressursid) arendamiseks” tegevuse “Riigi rahastatavad koostöostruktuurid (näiteks klastritele ja tehnoloogia arenduskeskustele)” eesmärgi.

Määrus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 14 alusel.

Eesti majanduse pikaajalise konkurentsivõime tagamine tähendab liikumist teadmispõhisele majandusele. Rahvusvahelisel tasandil edukalt konkureerimine ja positsiooni kindlustamine pikaajalises perspektiivis nõuab ettevõtjatelt märkimisväärseid investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni, mis omakorda loob vajaduse vastava kompetentsi järele. Siiamaani on suurem osa Eesti ettevõtjaid oma edu rajanud madalale kulueelisele, kuid palgakulude märkimisväärse kasvu tõttu on majanduses toimumas ümberstruktureerimine, kus pikaajalise edukuse saavutavad vaid sellised ettevõtjad, kes keskenduvad eelkõige kõrgemat lisandväärtust loovatele tegevustele, aidates sellega kaasa majanduse teadmistemahukuse kasvule.

Samuti on oluline osa rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisest välisurgude tundmine ning põhjalik ettevalmistus välisurgudele sisenemiseks ja seal tegutsemiseks. Uuringust “Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused¹” ilmneb aga asjaolu, et 89% Eesti ettevõtjatest on mikro- või väikeettevõtjad, kelle teadmised, oskused, kontaktid ja rahalised ressursid on välisurgudel edukaks tegutsemiseks puudulikud. Vastavat kitsaskohta Eesti ettevõtlusmaastikul võimendab veelgi vähene võrgustumine ettevõtjate ja tegutsevate võrgustike endi vahel, samuti vähene koostöö haridus- ja teadusasutustega. Ettevõtjate vahelise koostöö arendamine, sh koos haridusasutuste ning teadus- ja arendusasutustega, on aga vajalik ennekõike selleks, et saavutada eksporditurgudel suuremat mastaabiefekti, luua eristumiseks vajalik bränd, koondada ressursse, sealhulgas teadmisi innovatsiooni-, arendus- ja turundustegevuste arendamiseks.

2014–2020 rahastamisperioodi eel on Euroopa Komisjon ellu kutsunud nutika spetsialiseerumise poliitika initsiatiivi, mille eesmärgiks on välja selgitada ettevõtluse valdkonnad, millel on keskmisest suurem kasvupotentsiaal ja loodav lisandväärtus ning võimalus teadus- ja arendustegevuse investeeringute kaasabil saavutada suurem konkurentsieelis. Sealjuures määratakse nutika spetsialiseerumise kasvualad (edaspidi *kasvualad*) liikmesriikide põhiselt. Eestis identifitseeriti järgnevad kasvualad, kus on tugev potentsiaal ettevõtete, sektorite ning seeläbi riigi konkurentsivõime tõstmiseks innovatsioonialaste tegevuste toetamise teel:

¹ Uuring [“Väike ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused”](#)

- 1) Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) horisontaalselt läbi teiste sektorite
- 2) Tervisetehnoloogiad ja –teenused
- 3) Ressursside efektiivsem kasutamine

Uuel rahastamisperioodil panustab Eesti majanduse ning ühiskonna seisukohalt oluliste kasvualade potentsiaali realiseerimisse ka klastrite arendamise toetamise meede, mis on alates selle rakendumisest 2008. aastal soodustanud erinevate majandusharude põimumist ning ettevõtjate liikumist lisandväärtusmahukamatele tegevustele. Klastrite arendamise toetamise meetme sidumine kasvualadega toetab erisuuruses ettevõtjate ning juba toimivate koosluste vahelise koostöö kasvu teadmismahukate tegevuste läbiviimiseks ning klastrite turundusalase tugevuse rakendamiseks. Tulenevalt arenduse, teaduse, innovatsiooni erinevast rollist kasvualade raames, väljendub klastrite panus² prioriteetsetesse kasvualadesse eelkõige kahel omavahel seotud viisil:

- 1) koostöö kõrge lisandväärtuse saavutamiseks, hõlmates sealjuures kompetentside ühist arendamist või rakendamist ja sektori või sihtturu arengute, vajaduste ning võimaluste uurimist ja kaardistamist, et soodustada kõrge lisandväärtusega toodete, teenuste ja protsesside arendamist või täiustamist;
- 2) ühistorundus kasvualade rahvusvahelise nähtavuse ja väärtuse kasvatamiseks ning kasvualade raames turule toodavate kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste välisurgudele viimiseks, sh toodetele ja teenustele uute turgude leidmine ning olemasolevatel turgudel nii-öelda lõppkliendini jõudmine.

Uuel perioodil rahastatakse klastreid, kes panustavad sealhulgas kasvualade edendamisse nii kõrge lisandväärtuse saavutamisele suunatud koostöö kui ka seda toetava ühisorunduse läbiviimise kaudu. Klastrite toetamine on seeläbi tihedalt seotud konkurentsivõime kava “Eesti 2020” eesmärkidega tõsta tootlikkust ja suurendada Eesti ekspordi osatähtsust maailma kaubanduses, mis võib läbi meetme tulemusnäitaja *müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest* läbi samuti suurened.

Eelnõuga nähakse ette toetuse andmise tingimused ja toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja, partneri ja toetuse saaja kohustused ning rakendusasutuse ja -üksuse õigused ja kohustused.

Tegevusi rahastatakse kahe avatud taotlusvooru raames. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

Eelnõu valmistasid ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *ministeerium*) ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*) koostöös.

Eelnõu koostasid ministeeriumi majandusarengu osakonna peaspetsialist Andres Kikas (e-post: andres.kikas@mkm.ee, telefon: 6 256 477); rakendusüksuse klastrite programmi koordinaator Triin Nõlvak (e-post: triin.nolvak@eas.ee, telefon: 6 279 745). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid ministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurivahendite õiguse ekspert Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon: 6 256 467) ja õigusosakonna peaspetsialist Annika Talve (e-post: annika.talve@mkm.ee, telefon: 6 256 360).

² Arengufondi sisend Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile klastrite meetme sidumiseks nutika spetsialiseerumise protsessiga: <http://www.arengufond.ee/nutikas-spetsialiseerumine/tutvustus/>

Seletuskirja koostas ministeeriumi majandusarengu osakonna peaspetsialist Andres Kikas (e-post: andres.kikas@mkm.ee, telefon: 6 256 477).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 25 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal;
- 3) toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale, partnerile ning taotlusele;
- 4) taotluse menetlemine;
- 5) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 6) toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ning kohustused.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse määruse kohaldamisala, toetuse andmise eesmärk ja tulemused, määruuses kasutatavad terminid ja vaide esitamise kord, ning määratakse rakendusasutus ja – üksus.

Eelnõu § 1 kehtestab määruse eelnõu “Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020” prioriteetse suuna “Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus” meetme “TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT + tervis + ressursid) arendamiseks” (edaspidi meede) tegevuse “Riigi rahastatavad koostööstruktuurid (näiteks klastrid ja tehnoloogiaarenduskeskused)” elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra. Meetme tegevuste elluviimist reguleerivat toetuse andmise tingimust (edaspidi *määrus*) kutsutakse lühemalt “Klastrite arendamise toetamise tingimused ja kord”. Viimast aluseks võttes on koostatud ka määruse nimi.

Toetuse andmisel klastritele lähtutakse rakenduskava kahest peamisest eesmärgist. Rakenduskava näeb ette, et Euroopa Liidu (edaspidi: *EL*) struktuurifondidest toetatavad tegevused peavad aitama kaasa Eesti majandusstruktuuri muutumisele teadmistemahukamaks, mis samas toimib ühiskonna huvides. Nimetatud muutuse läbiviimine peaks toetuma Eesti TA&I süsteemile. Ühtlasi seab rakenduskava eesmärgiks, et Eesti ettevõtjad pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid. Klastrid panustavad läbi ühiste arendus- ja turundustegevuste läbiviimise mõlemasse eesmärki, soodustades teadmiste ja oskuste jagamist ja kasutamist ettevõtjate endi ning ettevõtjate ja teiste organisatsioonide vahel, hankides ja rakendades tootearenduseks vajalikku sektori ning sihturu põhistsisendit ning toetades kasvualade rahvusvahelistumist ja kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste välisurgudele jõudmist.

Lisaks sätestatakse eelnõu §-s 1 riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ja neid sätestavad dokumendid. Määrusega antav toetus on riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (edaspidi: *üldine grupierandi määrus*) mõistes ja vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 (edaspidi: *vähese tähtsusega abi määrus*) mõistes. Lisaks sätestatakse riigiabi regulatsioonist lähtuvad tingimused, millal määrust ei kohaldata.

Eelnõu § 1 lõike 3 kohaselt on eelnõu § 6 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevustele antav toetus vähese tähtsusega abi. Eelnõu § 1 lõike 4 kohaselt on eelnõu § 6 lõike 2 punktis 3 nimetatud tegevusele antav toetus innovatsiooniklastritele antav abi. Eelnõu §-s 7 sätestatud abikõlblikud kulud on jaotatud blokkideks ning iga blokk vastab kindlale § 6 lõikes 2 nimetatud tegevusele. Seega § 6 lõikes 2 nimetatud tegevused aitavad mõista, millised abikõlblikud kulud saab hüvitada vähese tähtsusega abi ning millised innovatsiooniklastritele antava abi alt.

Eelnõu § 2 määratleb ära toetuse andmise eesmärgi ja tulemused.

Toetuse andmise eesmärk on tõsta klatri partnerite rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi ühiste turundus- ja arendustegevuste edendamise nutika spetsialiseerumise kasvualades.

Eelnõu § 2 lõikes 2 on välja toodud kaks peamist määruse tasandi tulemusnäitajat, millede saavutamiseks viiakse läbi projekti tegevusi. Projekti tegevuste elluviimise tulemusena peaksid kasvama klatri partneritest ettevõtjate lisandväärtus töötaja kohta ja müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest ja teenustest.

Lõikes kolm on esitatud määruse tasandi väljundnäitajad. Toetust saanud projektide elluviimise tagajärjel peaks kasvama projektis osalevate kasvualadesse kuuluvate ettevõtjate arv. Sarnaselt tehnoloogia arenduskeskustele on ka klatri puhul oluline, kuidas ja millisel määral klatri partnerid panustavad kasvualade eesmärkide saavutamisesse. Kasvualadesse panustamine tähendab käesoleva määruse eelnõu raames ühtlasi klatri partnerite kuuluvust kasvualadesse. Rakendusüksus mõõdab kasvualadesse kuuluvust ainult klatri äriühingutest partnerite puhul.

Lisaks eelnevale peaks projekti elluviimise tulemusena kasvama innovatsioonialast koostööd tegevate klatri partnerite arv. Innovatsiooni puudutavate definitsioonide osas võivad klatriid lähtuda Oslo Manuaalis³ esitatud definitsioonidest.

Lõigetes 4 ja 5 on nimetatud meetme tulemus- ja väljundnäitajad, millede saavutamisesse käesolev eelnõu panustab koos meetme teiste kasvualade tegevustega ning millede kohta kogub infot Eesti Statistikaamet ja Eurostat. Nii meetme kui ka määruse üheks väljundnäitajaks on *kasvualadesse kuuluvate toetust saanud ettevõtjate arv*. Selleks, et eksisteeriks läbiv arusaam toetust saanud ettevõtjate kuuluvusest kasvualasse(desse) meetme erinevate tegevuste korral, lähtutakse järgnevast definitsioonist ja selgitusest:

Definitsioon

Nutika spetsialiseerumise kasvuala arendaja (ehk kasvualasse kuuluja) on juriidiline või füüsiline isik, kes teostab projekti või osaleb kasvualasse kuulavas projektis.

Selgitus

Kasvuala arendaja kuuluvus kasvualasse määratakse hinnatava projekti kuuluvuse alusel. Seejuures ei pruugi projekti objekt EMTAK 2008 järgi asetseda samas valdkonnas, kus ettevõtja täna tegutseb, vaid võib asetseda kasvualdkonnas, kuhu projekt panustab. Näiteks sobib arendajaks idufirma, kes alles alustab tegevust ega oma tegevusajalugu, kuid teostab projekti NS-i valdkonnas. Samuti ka näiteks metallitööstuse ettevõtja (ei ole NS-i kasvuala), kes soovib teostada nanotehnoloogia projekti.

³ Oslo Manuaal <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5889925/OSLO-EN.PDF/60a5a2f5-577a-4091-9e09-9fa9e741dcf1?version=1.0>

Eelnõu § 3 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse.

Määruse rakendamisel täidab rakendusasutuse ülesandeid ministeerium ja rakendusüksuse ülesandeid Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Rakendusüksused ja rakendusasutused on nimetatud Vabariigi Valitsuse 4. juuli 2014. a korraldusega nr 297 „, „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“.

Eelnõu § 4 koondab määruses läbivalt kasutatavad terminid.

Neljandas paragrahvis on esitatud ainult need terminid, mis on klastrite määruse spetsiifilised ning ei korda struktuuritoetuse seaduses sätestatud. Määruses on lahti seletatud kaksteist terminit, mis on asjakohased ja vajalikud käesoleva määruse rakendamiseks. Esitatud terminitest vajavad eraldi välja toomist järgmised:

Innovatsiooniklaster. Nimetatud mõiste tuuakse määrusesse lähtuvalt asjaolust, et osa toetatavatest klastrite tegevustest käsitletakse riigiabi mõistes innovatsiooniklastritele antava tegevusabina. Innovatsiooniklaster on sõltumatutest pooltest koosnev struktuur või organiseeritud rühm, kelle eesmärk on soodustada innovaatilist tegevust teadmiste edendamise, rajatiste jagamise, teadmiste ja kogemuste vahetamise, teadmussiirdesse panustamise, võrgustike loomise, teabe levitamise ja koostöö kaudu nimetatud struktuuri kuuluvate ettevõtjate ja muude organisatsioonide vahel.

Ettevõtja on äriseadustiku kohaselt äriregistris registreeritud äriühing, samuti riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusülesandeid täitev isik, kui ta osaleb kaubaturul. Seega *ettevõtja* eelnõu mõistes ei võta arvesse füüsilisi isikuid. Teisalt viitab termin sellele, et kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusülesandeid täitev isik saab klastrite partneriks olemise ning klastrite tegevustes osalemise kaudu kasu, siis nad on ka vähese tähtsusega abi saajad.

Klastrite partner on konsortsiumilepingu alusel projekti elluviimises osalev juriidiline isik, riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus. Klastrite partner osaleb üldjuhul projekti finantseerimises (TA-asutusi vabastatakse tihtipeale omafinantseeringu nõudest) ning väljatöötamises ja on klastrite abi- ja kasusaaja, kuid erinevalt struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) mõistes partnerist, klastrite partner ei osale ilmtingimata klastrite tegevuse rakendamisel ning/või ei tekita selle käigus kulusid. Klastrite partnerid lepivad kokku ning reguleerivad omavahelised koostööprintsüübid ja muu projektiga seonduva konsortsiumilepingus, sealhulgas osapoolte vastutuse projekti elluviimisel, kuid STS partner vastutab koos toetuse saajaga projekti elluviimise ja tulemuste eest STS-i §-s 25 sätestatud korras.

Kui partneriks on äriseadustiku § 6 mõistes kontserni kuuluv ettevõtja, siis selle partneriga ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad ei ole klastrite eraldi partnerid. Teisisõnu, ühte kontserni kuuluvaid ettevõtjaid, kes osalevad ühe ja sama klastrite projekti tegevuste elluviimises, käsitletakse määruse raames ühe juriidilise isikuna/klastrite partnerina.

Ühise tegutsemise leping. Klastrite partnerid tegutsevad ühise tegutsemise lepingu ehk konsortsiumilepingu alusel. Eelnõu raames peetakse klastrite partneriteks neid partnereid, kes osalevad projekti elluviimises. Seega konsortsiumileping on töötatud välja projekti tarbeks.

Klastrite arendustegevus. Mõiste on klastrite spetsiifiline ning hõlmab nende tegevuste läbiviimist, mis toetavad sektori või sihtturu põhiste teadmiste omandamist turunõudluse, tehniliste nõuete,

materjalide, toodete funktsionaalsete omaduste, disaini jm osas (sisend tootearendusse), ning teiste tegevuste läbiviimist, mis soodustavad (võimalusel ka toetavad) protsesside, toodete ja teenuste täiustamist või uute arendamist. Klatri arendustegevus hõlmab ka tegevusi, mis on suunatud inimressursi arendamisele, seadmete ja tehnoloogiate uuendusvajaduse kindlakstegemiseks ning efektiivseks (ühis)kasutamiseks (kaardistamine ehk andmete kogumine, uuringud, ekspertiisid, koolitused jm tegevused). Klatri arendustegevus võib sh tähendada ka klatri partnerite toodete ja teenuste paketeerimist ning partnerite vahelist tootmisvõimsuste jagamist (näiteks kaardistatakse tootmisvõimsuste jagamise võimalused ja luuakse ühtne platvorm protsessi koordineerimiseks). Klatri arendustegevus hõlmab seega ka koostööd teadus- ja arendusasutustega, kuid seda sõltuvalt klatri arendustegevuse eesmärgist.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse vaide esitamise õigus ning vaideorgan.

Rakendusüksuse või -asutuse toimingu või otsuse peale võib esitada vaide vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-le 51. Vaideid lahendab rakendusasutus. Kui rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse vaide, siis tuleb see esitada rakendusüksuse kaudu rakendusasutusele. Vaideid lahendatakse tuginedes haldusmenetluse seadusele. Enne halduskohtule kaebuse esitamist tuleb läbida vaidemenetlus.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal

Peatükk sätestab määruse raames toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkuse, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse piirmäära ja osakaalu ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 6 nimetab määruse raames toetatavad tegevused.

Toetust antakse tegevustele, mis toetavad projektis osalevate ettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu nutika kasvualades. Toetatavateks tegevusteks on:

- 1) klatri arendustegevuse läbiviimine, sh uuringute teostamine ja ekspertiisi kasutamine sektori või sihturu põhiste teadmiste omandamiseks turunõudluse, tehniliste nõuete, materjalide, toodete funktsionaalsete omaduste, disaini jm osas, ning teiste protsesside, toodete ja teenuste täiustamist või uute arendamist soodustavate tegevuste läbiviimine; töajõu koolitamine või töajõu vajaduse kaardistamine; tehnoloogiate ja seadmete kaardistamine ja koordineerimine nende tõhusamaks (ühis)kasutamiseks, uuendusvajaduse kindlakstegemiseks ning tootmisvõimsuste jagamiseks;
- 2) klatri ühisturundustegevuse läbiviimine ja koordineerimine, sh sihturu uuringute tellimine või ekspertiisi ostmine, infoallikate ja andmebaaside kasutamine, klatri partnerite toodete ja teenuste tutvustamiseks turundusürituste läbiviimine või nendel osalemine;
- 3) klatri rahvusvahelise nähtavuse ja väärtuse kasvatamine, sealhulgas koostöö edendamiseks ning uute klatri partnerite kaasamiseks vajalike seminaride, töötubade, konverentside ning teiste vajalike ürituste korraldamine ja läbiviimine.

Termini 'kaardistamine' all mõeldakse eelnõu raames andmete kogumist, st kogutakse informatsiooni selle kohta, millised seadmed ja tehnoloogiad eksisteerivad klatri partnerite juures, millised on nende seadmete ja tehnoloogiate olukord (kui efektiivselt neid kasutatakse)

ning seega potentsiaalsed võimalused näiteks nende tootlikkuse tõstmiseks ja uuendamiseks. Kaardistamine võib eelnõu puhul tähendada ka tööjõu koolitusvajaduse kindlakstegemist.

Klastri tegevuste läbiviimist toetatakse käesoleva määruse eelnõu §-s 7 esitatud abikõlblike kulude ulatuses. Projekti kolme peamise tegevuse (koos kõigi alategevustega) lõikes puuduvad protsendimäärad, st ei määratleta ära, kui suure osa peab üks või teine tegevus eelarvest moodustama. Seepärast on taotluste hindamisel väga oluline arendus- ja turundustegevuste sidusus; see, milles väljendub projekti teadmistemahukus ning millist mõju peaks projekti läbiviimine avaldama kasvualade arengule.

Eelnõu § 6 lõige 3 viitab teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava raamistiku sätetele, mille järgimisel ei saa ettevõtja kaudset riigiabi.

Eelnimetatud nõude järgimine on oluline selleks, et klastri arendustegevuses osalevad klastri partnerid ei saaks soodsatest koostöötingimustest tulenevalt teadus- ja arendusametuste kaudu kaudset riigiabi. Vastav nõue võimaldab ühtlasi toetuse saajal, ettevõtjatel ning teadus- ja arendusametustel leppida omavahel kokku, kas viimane panustab projekti:

a) lepinguliste teadustegevuste osutamise ning teadusuuringute teostamise kaudu, ning mis puhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.1. ning kolme pakkumuse küsimise nõuet vastavalt määruse § 23 lõigetele 2 ja 3;

b) või koostöö kaudu, mis puhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.2. ning teadus- ja arendusametuse personalikulu hüvitatakse tegelike kulude alusel vastavalt määruse § 7 lõike 3 punktile 4 (partneri personalikulu).

Mõlemal juhul võib teadus- ja arendusametused olla sealjuures määruse mõistes klastri partner. Vastava erisuse sissetoomine määrusesse on põhjendatud asjaoluga, et Eesti peamised teadus- ja arendusametused on klastrites partneriteks, kuid praktikas toimub koostöö kindlate allasutuste või –üksustega. Samas eksisteerib klastril vajadus osta sisse teenuseid nendelt allasutustelt või –üksustelt, kellega klaster koostööd ei tee.

Eelnõu § 6 lõige 6 viitab ühissätete määruse artiklis 70 sätestatud tingimustele, mille valguses on oluline, et väljaspool Eestit toimuvatele klastri õppereisidele eraldatav toetuse kogusumma ühe projekti kohta ei moodustaks rohkem kui 15% klastri eraldatud toetuse kogusummast.

Eelnõu § 7 määratleb määruse abikõlblikud kulud ja seonduvad tingimused.

Abikõlblikud on põhitaotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 “Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord” (edaspidi ühendmäärus) §-s 2 sätestatud kulu abikõlblikkuse ja §-s 5 sätestatud puhastuluga arvestamise ning käesolevas määruses sätestatud tingimustele. Kuna ühendmääruse § 5 lõikeid 2 ja 4 ei kohaldata projektidele, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 61 lõike 7 punktide c kuni g alla ja sama määruse artikli 61 lõike 8 alla, siis klastri projektidele puhastulu teenimisega seotud reegleid ei kohaldata, sest kogu toetus on vähese tähtsusega abi või riigiabi.

Lisaks sätestab eelnõu § 7 lg 2 perioodi, mille jooksul peab abikõlbliku kulu eest olema tasutud. Vastavalt eeltoodule peab abikõlblik kulu olema tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või

45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2020. a. Abikõlbliku kulu eest tasumisel pärast eelnõus sätestatud tähtaegu ei ole kulu võimalik struktuurivahenditest hüvitada.

Projekti abikõlblikud kulud on eelnõu tekstis seotud toetatavate tegevustega. Abikõlblikud kulud on sätestatud iga tegevuse lõikes eraldi.

Tulenevalt kahe erineva abiliigi, innovatsiooniklastritele antav abi ja vähese tähtsusega abi, kasutamisest antud määruse eelnõu raames, on oluline pidada personalikulude arvestust abiliikide lõikes. Samas on klasteri personalil ja partneril õigus lugeda kogu personalikulude hüvitamiseks antav toetus vähese tähtsusega abi alla.

Klasteri partnerid saavad panustada projekti tegevustesse teenuste sisseostmise ning tegelike kulude alusel tekkivate personalikulude kaudu. Personalikulude kaudu panustamine tähendab seda, et klasteri partner saab viia projekti tegevuse teenuse sisseostmise asemel ise läbi ning saada selle eest tasu proportsionaalselt projekti heaks töötatud ajaga. Kui klasteri partneri personalikulu hüvitatakse tegelike kulude alusel ning töötaja täidab lisaks projekti raames tehtavale tööle samas asutuses ka muid tööülesandeid, tõendatakse projekti heaks töötatud aega ühendmääruse lisa kohase tööajatabeli abil.

Projektijuhtimise teenustasu on abikõlblik eelnõu § 6 lõike 2 punktides 1–2 nimetatud tegevuste elluviimiseks.

Abikõlblikest kuludest vajab eraldi väljatoomist järgnev:

immateriaalse vara, sh kaubamärkide, patentide, litsentside, kasutusõiguste ja arvuti tarkvara soetamisega seonduvad kulud. Immateriaalne põhivara on füüsilise substantsita vara, mida kavatsetakse kasutada pikema perioodi jooksul kui 1 aasta. Projekti tegevuste läbiviimiseks vajaliku tarkvara soetamine on abikõlblik, kui tarkvara klassifitseerub selgelt immateriaalse vara alla, st tarkvara ei ole riistvara lahutamatu osa.

klasteri partnerite või kontserni kuuluva partneri puhul taotluses eelnevalt määratletud kontserni kuuluvate ettevõtjate töötajate ja juhatuse liikmete majutuskulu, sõidukulud ürituse toimumiskohta ja tagasi alalisse töö- või teenistuskohhta ning reisikindlustuse ja viisaga seotud kulud. Eelnimetatud lähetuskulud on töötajatele ja juhatuse liikmetele abikõlblikud, kui nad panustavad projekti tegevustesse.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse projekti abikõlblikkuse periood.

Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal peavad projekti tegevused algama ja lõppema, tingimusel, et projekti tegevused lõpetatakse hiljemalt 2020. aasta 31. augustil. Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisemast kuupäevast, kuid mitte varem, kui taotluse rakendusüksuses registreerimise kuupäevast ning lõpeb taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval.

Klastritele eraldatud struktuuritoetust antakse taotluse rahuldamise otsuse põhjal kahes eraldi taotlusvoorus. Esimese taotlusvooru puhul on toetatavate projektide abikõlblikkuse periood kuni 36 kuud ning teise taotlusvooru puhul kuni 24 kuud. Mõlema vooru raames toimub avatud taotlemine.

Eelnõu §-s 9 määratakse toetuse maksimaalne summa, osakaal ning seonduvad tingimused.

Taotletava toetuse maksimaalne summa ühe projekti kohta ühes taotlusvoorus on 600 000 eurot. Antud summa määramisel on võetud arvesse varasemalt klastrite projektidele antud toetuste suurust ning asjaolu, et uuel perioodil peab klatri omafinantseering olema 20% suurem kui perioodil 2007-2013, st toetuse osakaal on kuni 50% abikõlblikest kuludest.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale, partnerile ning taotlusele.

Peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse taotlemine, millistele nõuetele peavad vastama nii taotleja kui ka partner, millised on taotleja kohustused ning millistest riigiabi piirangutest ja reeglitest tuleb kinni pidada.

Eelnõu § 10 sätestab, kuidas toimub toetuse taotlemine.

Antud paragrahvis on määratletud, et mõlema taotlusvooru puhul kinnitab taotlusvooru eelarve ja ajakava rakendusüksuse juht ning taotlusvooru puudutav vajalik informatsioon avaldatakse rakendusüksuse veebilehel ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes.

Oluline osa toetuse taotlemisest on taotlejate kohustus läbida eelnõustamine, mille käigus vaadatakse, kas klatri on potentsiaali olla jätkusuutlik ning kas plaanitavad tegevused tunduvad teostatavad ja tulemused saavutatavad. Sealjuures on oluline rõhutada, et eelnõustamine ei tähenda taotlejale hinnangu, vaid soovitude andmist. Eelnõustamise läbimine *per se* ei anna taotlejale eelist taotluste hindamisel ning eelnõustamisel antud seisukohad, arvamused jne ei ole rakendusüksusele hilisemas menetluses siduvad.

Eelnõu §-s 11 esitatakse nõuded taotlejale ja partnerile.

Vastavalt eelnõu tingimustele saab toetuse taotlejaks olla Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kantud mittetulundusühing või sihtasutus, ning seda juhul, kui projekti on konsortiumilepingu põhised kaasatud vähemalt kümme äriühingust partnerit.

Eelnõu § 11 sätestab samuti vähese tähtsusega abi ning üldise grupierandi määrusest tulenevad piirangud taotlejale ning partnerile. Innovatsiooniklatrile antavat abi (üldine grupierandi määrus) ei anta taotlejale, kes on raskustes olev ettevõtja üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 mõistes või kelle suhtes on Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, tehtud toetuse tagasinõudmise otsus ja see otsus on tähtaegselt täitmata.

Vähese tähtsusega abi arvestust peetakse abi saaja kohta, mis tähendab seda, et taotlejale, klatri partneritele ja teistele partneritele kõigi erinevate meetmete kaudu antud vähese tähtsusega abi peab vastama §-s 11 sätestatud tingimustele. Sealjuures on partneritele oluline jälgida piiranguid, mis kehtivad kontserni kuuluvatele partneritele vähese tähtsusega abi määruse artikli 2 lõikes 2 sätestatud suhete korral.

Eelnõu §-s 12 tuuakse välja taotleja kohustused. Lisaks loetelus toodule on taotleja kohustatud täitma ka STS-s sätestatud kohustusi.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lisaks taotluse menetlemise määruse § 4 lõikes 2 sätestatud kinnitustele peab taotlus muuhulgas sisaldama rahvusvahelistumise strateegiat ja tegevuskava, mis annab võimaluse korral ülevaate taotleja varasemast tegevusest (st seatud eesmärkidest ja saavutatud tulemustest, mille aluseks on varasem strateegia või tegevuskava), taotleja hetkeolukorrast (takistused, konkurendid, tehnoloogiline areng, koostöö teadus- ja arendustegevusi läbiviivate asutustega jm), ning taotleja poolt planeeritavatest tegevustest, mis toetavad taotleja muutumist jätkusuutlikuks pikemas perspektiivis, st sõltumatuks rakendusüksuse poolt klastritele antavast toetusest.

Sealjuures peab taotlus sisaldama toetuse andmise ja omavahendite suhet kogueelarves kvartalite lõikes. Omavahendite puhul tuleb andmete esitamisel arvestada nii omafinantseeringu kui ka mitteabikõlblike kulude tasumiseks kuluva finantseeringuga.

Taotluses esitatud üldandmed partneri kohta peavad sisaldama vähemalt järgnevat informatsiooni: partneri nimi, organisatsiooni vorm, registrikood, käibemaksudokumentide number, postiaadress, telefon, e-post, veebiaadress ning projektis osaleva isiku kontaktandmed, sh nimi, ametikoht, telefon ja e-post. Üldandmed sisaldavad ka teavet selle kohta, millised on partneri põhitegevusala(d), ning kes on partneri aktsionärid või osanikud (ettevõtjast partneri puhul).

Taotlus peab sisaldama ka andmeid projektis osalevate äriühingute majandusnäitajate kohta projekti alustamise aastale eelnenud majandusaastal, sealhulgas realiseerimise netokäive, ekspordikäive, ärikasum või -kahjum (EBIT), kulum, tööjõukulud ja töötajate keskmine arv. Vastavad andmed peavad olema esitatud nii klatri partnerite kui ka struktuuritoetuse seaduse mõistes äriühingutest partnerite kohta.

Kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, siis § 13 kohustab taotlejat esitama sellekohase teabe. Teabest peab detailselt nähtuma, millisele projekti tegevusele on muust rahastamisallikast toetust taotletud.

4. peatükk

Taotluse menetlemine

Peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise ning taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimusi, projekti valikukriteeriumeid ja valiku korda. Peatükk sätestab ka tingimused ja korra hindamiskomisjoni moodustamiseks, taotluse rahuldamiseks, rahuldamata jätmiseks, osaliseks või kõrvaltingimustega rahuldamiseks ning taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks.

Eelnõu § 14 kirjeldab, kuidas toimub taotluse menetlemine.

Taotluse menetlemine koosneb taotluse registreerimisest, taotluse menetlusse võtmisest või menetlusse võtmata jätmisest, selgituste ja lisainformatsiooni või taotluse täienduste ja muudatuste küsimisest, taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist, projektide hindamisest, hinnangu andmisest riigiabi osas ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

Antud paragrahvis sätestatakse taotluse menetlusprotsessi käigus rakendusüksuse poolt läbiviidavad tegevused ja tähtajad ning nendega kaasnevad tingimused. Näiteks lõige 5 sätestab, et taotluses puuduste avastamisel antakse taotlejale kuni 10 tööpäeva nimetatud puuduste kõrvaldamiseks ning mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Taotluse menetlemise aega võib pikendada ka muudel juhtudel, sealhulgas siis, kui esitatud taotlus on hindamiseks liiga mahukas lõikes 4 sätestatud tähtaega arvesse võttes.

Eelnõu § 15 sätestab, millistel tingimustel on võimalik taotleja, partner ja taotlus nõuetele vastavaks tunnistada, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Vastavaks tunnistamise menetluse läbimise kohustus tuleneb Vabariigi Valitsuse 21.08.2014. a määrusest nr 133 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“ (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*), mille § 8 lõike 1 kohaselt on üheks taotluse rahuldamise otsuse tegemise tingimuseks taotleja, partneri ja taotluse vastamine toetuse andmise tingimuste määruuses nimetatud nõuetele.

Eelnõu § 16 lõike 1 kohaselt moodustab rakendusüksus taotluse hindamiseks hindamiskomisjoni. Samuti on rakendusüksusel õigus kaasata eksperte, kes peavad vastavalt § 16 lõikele 3 deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest projektidest, taotlejatest ja partneritest.

Eelnõu § 17 sätestab projektide valikukriteeriumid, millede lõikes nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse.

Tabel 3. Projektide valikukriteeriumid ja valiku kord

Valikukriteeriumid	Osakaal koondhindest
Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	30%
Projekti panus nutika spetsialiseerumise kasvualade peamiste eesmärkide saavutamisse	10%
Projekti põhjendatus	25%
Projekti kuluefektiivsus	15%
Taotleja ja partnerite suutlikkus projekti ellu viia	20%

Hindamisel pööratakse sealhulgas olulist tähelepanu tegevuste sidususele ja terviklikkusele, taotleja ja partnerite kompetentsidele ja varasemale kogemusele ning jätkusuutlikkuse saavutamise realistlikkusele (väljumisstrateegia). Kui taotleja esitatud projekti panust nutika spetsialiseerumise kasvualade peamiste eesmärkide saavutamisse hinnatakse hindega alla 2 (eelnõu § 18 lg 2 p 2), siis taotleja toetuse saajate hulka kvalifitseerumine on välistatud.

Projekte hinnatakse skaalal 0–4. Projektide koondhinne moodustub valikukriteeriumitele antud hinnete kaalutud keskmisest.

Juhul, kui hindamise tulemusena saavutavad projektid võrdse tulemuse, siis eelistatakse seda projekti, millel on suurem omafinantseeringu määr. Juhul, kui ka omafinantseeringu määr on võrdne, valitakse projekt, mis on saavutanud valikukriteeriumi 'Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele' raames kõrgeima koondhinde.

Hindamis põhimõtted ja hindamiskomisjoni koosseis tehakse kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel.

Eelnõu §-s 18 on kirjeldatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused ja kord. Samuti on eelnõu §-s 18 kirjeldatud, mida märgitakse ja täpsustatakse taotluse rahuldamise otsuses ning taotluse rahuldamata jätmise otsuses.

Eelnõu § 19 sätestab, millistel juhtudel ja tingimustel võib taotluse osaliselt või kõrvaltingimusega rahuldada.

Eelnõu §-s 20 nähakse ette taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused ja kord.

Taotluse rahuldamise otsust muudetakse nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel taotluste menetlemise määruse §-s 10 sätestatud tingimustel ja korras.

Toetuse summa suurendamine on võimalik, kui see on vajalik projekti tulemuste saavutamiseks ja ainult juhul, kui meetme tegevuse eelarve vahendite jääk võimaldab suurendamist, toetuse summat ei suurendata rohkem kui 20% võrreldes alguses taotluse rahuldamise otsuses nimetatuga, toetuse summa suurendamisel kehtiv omafinantseeringu osakaal abikõlblikest kuludest ei vähene ning toetuse kogusumma ei ületa suurendamise järgselt meetme raames ühele projektile antavat maksimaalselt summat, milleks on 600 000 eurot.

Eelnõu § 20 sätestab samuti, et toetuse saaja on kohustatud viivitamatult taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist juhul, kui § 6 lõikes 2 loetletud tegevustele vastava konkreetse tegevuse eelarverea summa kogu projekti perioodi kohta muutub rohkem kui 20% ning seejuures ei tohi toetuse summa suurened. Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestamata juhtudel võib toetuse saaja taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud projekti eelarvet muuta taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldust esitamata, teavitades sellest eelnevalt rakendusüksust.

Kui toetuse saaja soovib muuta taotluse rahuldamise otsuses a) projekti tegevust või selle ulatust või jätta tegevus ära või lisada täiendav tegevus juurde; b) projekti tegevusega saavutatavat väljundinäitajat või selle sihttasest; c) või projekti tegevusega saavutatavat tulemusnäitaja sihttasest, siis kontrollib rakendusüksus vähemalt järgnevaid asjaolusid: a) et projekti kestus ei ületaks taotluse rahuldamise otsuses sätestatud abikõlblikkuse perioodi, b) kuidas muudatused mõjutavad projektijuhi töökoormust, c) kas täiendavad tegevused panustavad eesmärkide ja tulemusnäitajate saavutamisse ning säilitavad tegevuskava terviklikkuse ja sidususe, d) kas eelarve jääk võimaldab muudatuste läbiviimist ning kuidas planeeritakse rahaliste vahendite kasutamist.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist.

Taotluse rahuldamise otsust võib muuta tagasiulatuvalt, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud.

5. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine ning millised on toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu § 21 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused.

Toetuse saaja esitab kahte tüüpi tegevusaruandeid, vahe- ja lõpparuandeid, mille peamised nõuded on esitatud § 21 lõigetes 5–6 ning mille vormid avaldatakse rakendusüksuse veebilehel.

Aruandlusperioodi pikkus on minimaalselt kolm kuud ja maksimaalselt kuus kuud.

Lisaks määrusega sätestatud aruannetele on klastril kohustus rakendusüksusele esitada projekti järgseid aruandeid koos vastavate andmete ja informatsiooniga, mille alusel saab rakendusüksus hinnata klastritele antud toetuse abil saavutatud mõju.

Eelnõu § 22 sätestab toetuse maksmise tingimused.

Toetuse maksmise menetlus koosneb rakendusüksusele maksetaotluse esitamisest, maksetaotluse menetlemisest ja toetuse maksmisest. Toetuse maksed tehakse vastavalt ühendmääruse 3. peatükile ja taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimustele.

Toetust makstakse tegelike kulude alusel või ettemaksetena.

Toetuse saaja esitab rakendusüksusele abikõlblike kulude kuludokumendid ja nende tasumist tõendavad dokumendid taotluse rahuldamise otsuses ettenähtud ajaperioodi jooksul, kuid mitte sagedamini kui kord kvartalis.

Maksetaotluse saamisel kontrollib rakendusüksus kulude abikõlblikkust, vajadusel kulu eest tasumist omafinantseeringu ulatuses ning maksetaotluse ja sellega esitatud dokumentide nõuetele vastavust.

6. peatükk

Toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ja partneri kohustusi ja õigusi, rakendusüksuse õigusi ja kohustusi ning sätestatakse finantskorrektsioonide tegemise alused.

Eelnõu §-s 23 on esitatud toetuse saaja ning partneri õigused ja kohustused tulenevalt struktuuritoetuse seadusest.

Eelnõu § 23 sätestab muuhulgas, et kui toetuse saaja ega partner ei pea järgima riigihangete seadust ning üheliigiliste teenuste, materjalide või mittemateriaalsete varade eeldatav maksumus on 5000 eurot või rohkem käibemaksuta arvestuses, siis peab toetuse saaja koostama pakkumuse lähteülesande ja selle alusel küsima vähemalt kolmelt omavahel sõltumatult pakkujalt pakkumust ning esitama rakendusüksusele põhjenduse valitud pakkumuse valimise kohta. Juhul kui kolme pakkumust ei ole võimalik saada, tuleb rakendusüksusele esitada sellekohane põhjendus. Vastavad tingimused kehtivad ka tehingutele, mille maksumus on vähemalt 2000 eurot ning kus üheks pakkujaks on teadus- ja arendusasutus, kes on klatri partner.

Lepinguliste teadusuuringute ja –teenuste sisse ostmisel peab toetuse saaja või partner lisaks eelöeldule järgima teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistikku (2014/C 198/01) punktis 2.2.1. sätestatud. Vastava nõude järgimine on oluline selleks, et klatri arendustegevuses osalevad klatri partnerid ei saaks soodsatest koostöötingimustest tulenevalt teadus- ja arendusasutuste kaudu kaudset riigiabi.

Eelnõu § 24 nimetab ära rakendusüksuse õigused ja kohustused, milledest eraldi tuleb rõhutada kohustust, mille kohaselt peab rakendusüksus säilitama riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmisega seotud andmeid kümme aastat alates kuupäevast, mil anti abikava kohaselt viimane abi.

Rakendusüksusel on mh õigus kontrollida projekti elluviimist ning nõuda täiendavate andmete esitamist. Vastavatele § 23 ja § 24 punktidele tuginedes hakatakse toetuse saajate ning toetuse saaja partneritega läbi viima perioodilisi kohtumisi, et saada paremat ülevaadet aruannetes esitatud informatsiooni tõepärasuse osas, mõista klattris toimuvaid arengusuundumusi ja anda soovitusi. Perioodiliste kohtumiste aeg ning osalejad lepatakse kokku ühiselt rakendusasutuse ja –üksuse ning klatri personali poolt. Perioodilisi kohtumisi protokollitakse ning protokolle kasutatakse koos vahearuangetega sisendina järgnevate kohtumiste tarbeks. Rakendusüksusel on sealjuures õigus lõpetada toetuse väljamaksmine ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub struktuuritoetuse seaduse, selle alusel antud määrustes või käesolevas määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust.

Eelnõu § 25 kohaselt kohaldatakse finantskorrektsioone vastavalt struktuuritoetuste seaduse § 45 lõigetele 1 ja 2 ning ühendmääruse §-dele 21–23. Eelnõu mõistes on finantskorrektsioon taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse vähendamine või tühistamine. Vähendatav summa saadakse taotluse rahuldamise otsuses märgitud toetuse protsendi alusel.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused (taotluste menetlemise määrus, ühendmäärus).

Käesolev eelnõu on kooskõlas ka perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006;
3. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks;
4. Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

4. Määruse mõjud

Klastri tegevuste läbiviimine võimaldab ettevõtjatel koondada, omandada, vahetada, ühendada või rakendada teadmisi, oskusi ja teisi ressursse, et soodustada kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamist või nende täiustamist, samuti soodustada kõrgele tootlikkusele suunatud protsesside täiustamist või arendamist.

Uuringute teostamine, ekspertiisid, koolitused ja muud teenused võimaldavad ligipääsu kõrgetasemelisele kompetentsile (samuti kõrgetasemelise kompetentsi arendamist), mis on vajalik, et kohandada Eesti tooteid ja teenuseid välisurgude nõuetele ja eripäradele vastavaks ning muuta tootmine efektiivsemaks. Ühisturundusüritused soodustavad kasvualade maine kujundamist rahvusvahelisel tasandil ning seeläbi ka Eesti ettevõtjate toodete ja teenuste positsiooni paranemist välisurgudel või nende uutele turgudele sisenemist.

Projektide elluviimise tulemusena peab tugevnema sektoriteülene ja võrgustikevaheline koostöö Eestis ning koostöö välispartneritega, ning mis on ühtlasi teadmistemahukas ja ressursse koondav ning neid säästlikult ja efektiivselt kasutav.

Määruse mõju läbivatele teemadele

1. Keskkonnahoid ja kliima

Juhul, kui toetuse saajate hulka kuuluvad klastrid, kes panustavad eesmärkide saavutamisesse kasvualas *ressursside efektiivsem kasutamine*, siis nende klastrite poolt läbiviidavad tegevused võivad aidata kaasa uute ressursisäästlike toodete ja teenuste arendamisele ning/või nende turustamisele nii Eestis kui välisurul. Klasteri toel arendatavad või täiustatavad tooted ja teenused võivad seeläbi soodustada ka jäätmete koguste vähesemat teket. Samuti soodustavad Eesti ettevõtjate ressursitõhusamaks muutumist ning keskkonnahoidu klasteri arendustegevused, mis on suunatud mh seadmete ja tehnoloogiate efektiivsemale ärakasutamisele (sh klasteri partnerite poolt ühiselt) ning tootmisvõimsuste jagamisele.

2. Võrdsed võimalused

Juhul, kui toetuse saajate hulka kuuluvad klastrid, kes panustavad kasvualade *tervisetehnoloogiad ja –teenused*, ning *ressursside efektiivsem kasutamine (sealhulgas toiduainete tootmine)* eesmärkide saavutamisesse, siis nende klastrite poolt läbiviidavad tegevused võivad aidata kaasa naiste ja meeste eluea pikkust ning kvaliteeti parandavate toodete ja teenuste arendamisele ning turustamisele nii Eestis kui välisriikides. Toetuse taotlejatele viiakse läbi koolitus ning eelnõustamine, mille käigus antakse neile soovitusi klastri tegevuste paremaks korraldamiseks, st kuidas tegevusi fookuseerida ning tulemuste saavutamiseks paremini siduda. Koolitus ning eelnõustamine võivad seeläbi panustada ka inimressursi paremasse ärakasutamisse, anda nii mees- kui naissoost isikutele, sõltumata nende vanusest või puudest, võrdse võimaluse tööturul areneda ning otsustusprotsessis kaasa rääkida. Ühtlasi toimuvad toetust saanud klastritega perioodilised kohtumised, et arutada klastri tegevuste kasu klastrile ning mõju tulemuste saavutamisele. Sarnaselt koolitusele ja eelnõustamisele võivad perioodilised kohtumised soodustada klastri inimressursi efektiivsemat kasutamist ning parandada meeste ja naiste võimalusi otsustusprotsessis võrdselt osalemiseks.

3. Infoühiskond

Juhul, kui toetuse saajate hulka kuuluvad klastrid, kes arendavad IKT kasvuala ning kasvualasid, kus rakendatakse IKT'd horisontaalselt läbi teiste sektorite, siis nende klastrite poolt läbiviidavad tegevused soodustavad uute IKT lahenduste loomist või eksisteerivate IKT lahenduste täiustamist ning nende rakendamist teistes majandusvaldkondades. Samuti toetab klastri tegevus IKT lahenduste ulatuslikumat turustamist nii Eestis kui ka välisriikides. Sealjuures kasvab klastri tegevuse tulemusena nii IKT sektori lisandväärtus kui ka uuenduslikkus. Sellest tulenevalt on mõju läbivale teemale otsene.

4. Regionaalareng

Eelnõu väljatöötamise jooksul on korraldatud kahe seminari raames ühiseid arutelusid piirkondlike kompetentsikeskuste esindajate ning vastavate keskuste meetme eelnõu väljatöötajatega. Korraldatud seminaride eesmärk on olnud jagada teadmisi ning soodustada tugevamat koostööd klastrite ning piirkondlike kompetentsikeskuste vahel. Lähtudes sellest, et mitmed kompetentsikeskused on seotud kasvualadega, on ka tõenäoline, et käesoleva eelnõu määrusena jõustumine mõjutab klastrite ja kompetentsikeskuste ulatuslikuma koostöö korral positiivselt ka erinevate Eesti piirkondade arengueelduste maksimaalset ärakasutamist.

5. Riigivalitsemine

Käesoleva eelnõu koostamisel on lähtutud eelnõude loomise, sh normitehnika, heast tavast Eestis. Eelnõu koostamiseks on kaasatud erinevate huvigruppide esindajaid, kasutatud varasemate analüüside tulemusi ning arvestatud võimalike alternatiividega eelnõu sekkumisloogika puhul. Samuti on läbiviidud ühisseminarid toetanud valitsustasandite omavahelist koostööd, ning mille raames Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Siseministeerium jagasid informatsiooni väljatöötavate eelnõude osas ning soodustasid seeläbi ühisosa teket erinevate meetmete vahel.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse "Klastrite arendamise toetamise tingimused ja kord" eelarve toetusteks ning rakendusüksuse omategevusteks klastritele on ette nähtud 10 000 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad, klastri partnerid ja partnerid.

Käesoleva määruse rakendamise ei kaasne otseseid tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, see tähendab kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastati ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. EIS-i kaudu esitasid märkused Rahandusministeerium ja Haridus- ja Teadusministeerium ning EIS-i väliselt Siseministeerium ja Sotsiaalministeerium. Märkustega arvestamine nähtub seletuskirja lisas olevast märkustega arvestamise tabelist.

Määruse eelnõu kiitis heaks valdkondlik komisjon, mille koosseisu kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Riigikantselei, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja, Teenusmajanduse Koja, Eesti Teaduste Akadeemia, Rektorite Nõukogu, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS), Sihtasutuse KredEx, Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur ja Sihtasutuse Archimedes esindajad.

Määruse eelnõu väljatöötamise protsessi käigus on olnud kaasatud EAS, Arengufondi valdkonnajuhid, ettevõtjate esindajad ning erinevate klastrite partnerid ja personal.

Määruse eelnõu sisu on tutvustatud (ning seeläbi täiendatud) EAS-ilt toetust saanud klastritele ja/või uue perioodi klastrite arendamise toetamise tingimustest ja korrast huvitunud isikutele kolme ühisseminari raames. Lisaks on toimunud üks teadus- ja arendusasutustele, erialaliitudele ning teistele ettevõtjaid koondavatele organisatsioonidele suunatud infoseminar. Klastrite aluspõhimõtteid on tutvustatud nutika spetsialiseerumise juhtkomiteele.

Enne taotlusvooru väljakuulutamist korraldab rakendusüksus kõigile potentsiaalsetele taotlejatele suunatud koolituse ning viib läbi eelnõustamise.

Urve Palo
Ettevõtlusminister

Merike Saks
kantsler